

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าเด็กวัยรุ่นที่มีบทบาททางเพศต่างกันจะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนต่างกันหรือไม่ และผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบใดจะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนได้สูงที่สุดและต่ำที่สุด โดยผู้วิจัยสนใจนำเอาตัวแปรเพศเข้ามาศึกษาร่วมด้วย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง การวิเคราะห์ซิมเปิลเมนเอฟเฟค และการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ ชะเพ นั้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่เสนอไว้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 "เด็กวัยรุ่นที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน จะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 14 และ 15 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและหญิง ที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกัน มีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่าน ซึ่งเชื่อว่าบทบาททางเพศนั้นมีผลต่อการปรับตัวของบุคคล จึงได้นำบทบาททางเพศมาศึกษาร่วมกับตัวแปรการปรับตัวอย่างกว้างขวาง งานวิจัยเหล่านี้ได้แก่ งานวิจัยของ Bem (Bem, 1974) ซึ่งได้ทำการทดลองกับนักศึกษาชายและหญิง โดยจัดสถานการณ์ 2 สถานการณ์ขึ้นเพื่อทดสอบความยืดหยุ่นในการปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาททางเพศ 4 แบบคือ ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดียว (Masculine) ผู้ที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดียว (Feminine) ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) จากผลการวิจัย Bem สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) จะ

มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ทั้ง 2 แบบ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาททางเพศแบบอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน Ickes และ Barnes (Ickes and Barnes, 1978) ได้ศึกษาถึงบทบาททางเพศกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นระดับอุดมศึกษา โดยจัดสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาททางเพศแบบต่างๆ อยู่ด้วยกันในห้องทดลองที่ละคู่ จากนั้นให้ตอบแบบสอบถามเพื่อวัดความรู้สึกเครียดในการอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้า พบว่าในคู่ที่กลุ่มตัวอย่างมีบทบาททางเพศแบบตรงตามเพศทั้งคู่ จะมีความเครียดในการอยู่ร่วมกับคนแปลกหน้ามากที่สุด ส่วนคู่ที่มีกลุ่มตัวอย่างคนใดคนหนึ่งมีลักษณะความเป็นชายและหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) จะมีความเครียดรองลงมา ส่วนคู่ที่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะความเป็นชายและหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) ทั้งสองคนจะมีความเครียดน้อยที่สุด นอกจากงานวิจัยทั้งสองที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีงานวิจัยอีกหลายเรื่อง que ศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางเพศและการปรับตัวด้านต่างๆ เช่น งานวิจัยของ Burchardt and Serbin (1982) Deutsch and Gilbert (1976) Dusex and Selva (1984) และ Massad (1981) ผลของงานวิจัยดังกล่าวต่างก็พบว่า ผู้ที่มีบทบาททางเพศต่างกันจะมีการปรับตัวต่างกันทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก บทบาททางเพศมีส่วนกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกัน และผู้ที่มีบุคลิกภาพต่างกันจะมีแนวทางในการตอบสนองในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งการตอบสนองอาจเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับจากสังคมก็ได้ สังคมของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ คือกลุ่มเพื่อน ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ก็จะทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวขึ้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บทบาททางเพศซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีส่วนกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลให้แตกต่างกันนั้น มีผลต่อการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กวัยรุ่น

สมมุติฐานที่ 2 "เด็กวัยรุ่นเพศชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดียว (Masculine) จะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชายที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดียว (Feminine) เด็กวัยรุ่นเพศชายที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และเด็กวัยรุ่นเพศชายที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 3 และ ตารางที่ 17 ซึ่งพบว่าให้ผลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ในเด็กวัยรุ่นเพศชาย ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดี่ยว (Masculine) มีคะแนนความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชาย และลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดี่ยว (Feminine) และกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) ตามลำดับ ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Massad (Massad, 1981) ซึ่งศึกษาถึงการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมปลาย พบว่าในกลุ่มตัวอย่างเพศชาย ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดี่ยว (Masculine) จะได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชาย และลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) และกลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดี่ยว (Feminine) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ Halberstadt และ Hall (Halberstadt and Hall, 1980) พบว่าในระยะวัยรุ่น เด็กชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดี่ยว (Masculine) จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน และครู มากกว่าเด็กชายที่มีลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) ร่วมด้วย ที่พบผลเช่นนี้ เนื่องจากในสังคมไทยมีค่านิยมในเรื่องบทบาททางเพศต่างจากสังคมตะวันตก กล่าวคือ สังคมไทยมักยึดถือบทบาททางเพศแบบตรงตามเพศในเพศชายสูง ดังจะเห็นได้จากการศึกษาที่พบว่าโดยทั่วไปเด็กผู้ชายมักได้รับแรงกดดันจากสังคม เช่น พ่อแม่ กลุ่มเพื่อน ฯลฯ ให้มีลักษณะความเป็นชาย ซึ่งเป็นลักษณะที่ตรงตามเพศมากกว่าเพศหญิง (Fling and Manoscvitz, 1972 Lansky, 1976 อ้างถึงใน Massad, 1981 : 1297) นอกจากนี้ยังพบว่าสังคมมีความคาดหวังให้ผู้ชายมีความเข้มแข็ง เป็นผู้นำครอบครัวมากกว่าที่จะให้มีความนุ่มนวล ละเอียดอ่อน ฯลฯ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นคนลักษณะที่ดีแต่ก็ถือว่าเป็นลักษณะด้อยของผู้ชาย (Deutsch and Gilbert, 1976 : 377 - 378 Massad, 1981 : 1297) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นชายที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดี่ยว (Masculine) โดยไม่มีลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) ซึ่งถือว่าเป็นบทบาททางเพศที่ด้อยของผู้ชาย ร่วมด้วย มีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนสูงที่สุด ส่วนเด็กวัยรุ่นชายที่มีลักษณะความเป็นชายลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) ซึ่งมีทั้งลักษณะความเป็นชายสูง และลักษณะความเป็นหญิงสูงแฝงอยู่ จะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนรองลงมา ส่วนเด็กวัยรุ่นชายที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดี่ยว (Feminine)

มีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนเป็นอันดับ 3 และเด็กวัยรุ่นชายที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) มีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนต่ำที่สุด

สมมุติฐานที่ 3 "เด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) จะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดียว (Masculine) เด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดียว (Feminine) และเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ"

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิที่ 3 และตารางที่ 16 ซึ่งพบว่าในเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) มีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชายสูงอย่างเดียว (Masculine) และกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดียว (Feminine) ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) มีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนต่ำที่สุด ผลที่ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Massad (Massad, 1981) ซึ่งศึกษาถึงการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมปลาย พบว่า ในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชาย และลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) จะได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นชาย (Masculine) หรือกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) สูงอย่างเดียว ส่วน Halberstadt และ Hall (Halberstadt and Hall, 1980) เสนอว่าผู้หญิงที่พัฒนาตนเองให้มีลักษณะความเป็นชาย (Masculine) ร่วมด้วยจะเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) และมีการปรับตัวอื่นาดีกว่าผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงอย่างเดียว (Feminine) ซึ่งพบว่ามีผู้หญิงที่มีความเป็นหญิงสูงอย่างเดียวจะมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concepts) ในทางที่ไม่ดี และได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนน้อยกว่าผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นชายร่วมด้วย ที่พบผลเช่นนี้เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ผู้หญิง

จำเป็นต้องพัฒนาตนเองจากบทบาทของแม่บ้าน คอยดูแลจัดหาอาหาร เลี้ยงบุตรอยู่กับบ้าน เพียงอย่างเดียว มาหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว โดยทำงานนอกบ้านมากขึ้น การทำงานนอกบ้านนั้นผู้หญิงจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะความเป็นชาย (Masculine) ขึ้นด้วย เช่น มีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้เ็นผู้นำ มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง ฯลฯ คุณลักษณะเหล่านี้มีความจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานของผู้หญิง Holter (Holter, 1975 อ้างถึงใน Massad, 1981 : 1297) กล่าวว่าลักษณะความเป็นชาย (Masculine) นั้นมีอิทธิพลในสังคมมากกว่าลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) แต่ในขณะเดียวกันเมื่อเสร็จสิ้นจากหน้าที่การงานนอกบ้านแล้ว ผู้หญิงก็ยังคงต้องมีหน้าที่ดูแลครอบครัว ทำงานบ้าน เลี้ยงบุตรซึ่งเป็นหน้าที่ดั้งเดิม จึงจำเป็นต้องคงไว้ซึ่งลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) ด้วย เนื่องจากผู้หญิงต้องแสดงบทบาทสองแบบในเวลาเดียวกันนี้เอง จึงทำให้ผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นชาย (Masculine) หรือ ผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) เพียงอย่างเดียวมีการปรับตัวกับเพื่อนต่ำกว่าผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นชายลักษณะความเป็นหญิงสูงทั้งคู่ (Androgyny) เพราะผู้หญิงที่มีลักษณะความเป็นชาย (Masculine) เพียงอย่างเดียว แม้จะเก่งในหน้าที่การงาน แต่จะเป็นคนแข็งกระด้างไม่น่ารัก ส่วนผู้ที่มีลักษณะความเป็นหญิงเพียงอย่างเดียว (Feminine) แม้จะน่ารัก นุ่มนวล อ่อนหวาน แต่ในสังคมการทำงานนอกบ้านซึ่งต้องแข่งขันกันตลอดเวลา นั้นอาจไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การที่ผู้หญิงจะพัฒนาคุณลักษณะความเป็นชาย (Masculine) ควบคู่ไปกับคุณลักษณะความเป็นหญิง (Feminine) เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปปัจจุบัน (Deutsch and Gilbert, 1987 : 337)

สมมุติฐานที่ 4 "เด็กวัยรุ่นที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) จะมีความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนต่ำที่สุด"

ผลการวิจัยในครั้งนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแผนภูมิที่ 3 และตารางที่ 16 และ 17 ซึ่งพบว่าในกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชาย และเพศหญิงนั้น ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) มีคะแนนการปรับตัวต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาททางเพศแบบอื่นๆ ทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ $p < .001$ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dusex และ Selva (Dusex and

Selva, 1984) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาททางเพศกับการปรับตัวของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในระยะวิกฤติของ Erikson พบว่าทั้งในกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และ หญิง ผู้ที่มีลักษณะความเป็นชาย และ ลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) มีคะแนนการปรับตัวต่ำที่สุด ที่พบผลเช่นนี้ เนื่องจากผู้ที่มีลักษณะความเป็นชายและลักษณะความเป็นหญิงต่ำทั้งคู่ (Undifferentiated) นั้น ถือว่าเป็นผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาเอกลักษณ์บทบาททางเพศ เขาจะมีความสับสนในบทบาทของตนเอง เนื่องจากการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมกับเพศของตนตามที่สังคมกำหนดไว้อย่างไม่ชัดเจน เป็นผลให้ไม่สามารถตอบสนอง ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยอาจแสดงออกในลักษณะของการตอบสนองที่ไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม หรืออาจเป็นการตอบสนองที่ไม่เหมาะสมกับเพศของตนก็ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุปสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ บทบาททางเพศมีผลต่อความสามารถในการปรับตัวกับเพื่อนของเด็กวัยรุ่นตอนปลาย โดยเด็กวัยรุ่นที่มีบทบาททางเพศต่างกันจะมีความสามารถในการปรับตัวต่างกัน การที่ผู้ที่มีบทบาททางเพศแบบใดจะมีการปรับตัวกับเพื่อนดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรเพศ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพของวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคมที่จะคาดหวังให้ผู้ชายและผู้หญิงในสังคมนั้นมีบทบาททางเพศอย่างไร ผู้ที่มีบทบาททางเพศตามความคาดหวังของสังคมก็จะเป็นผู้มีการปรับตัวดี ส่วนผู้ที่มีบทบาททางเพศ เบี่ยงเบนออกไปก็จะไม่ได้รับการยอมรับ เกิดเป็นปัญหาการปรับตัวขึ้นได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย